

Nr 297.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om fortsatt tillämpning under år 1920 av bestämmelser om överlåtelse av äkta makes kommunala rösträtt å den andra maken; given Stockholms slott den 21 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om fortsatt tillämpning under år 1920 av bestämmelser om överlåtelse av äkta makes kommunala rösträtt å den andra maken.

G U S T A F.

Axel Schotte.

Förslag

till

Lag

om fortsatt tillämpning under år 1920 av bestämmelser om överlåtelse av äkta makes kommunala rösträtt å den andra maken.

Härigenom förordnas, att vad i sista stycket av övergångsbestämmelserna till lagarna den 23 december 1918 om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862, om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862, om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862, om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 samt om landsting den 21 mars 1862 finnes stadgat att till utgången av år 1919 gälla beträffande överlåtelse av äkta makes rösträtt å den andra maken skall äga motsvarande tillämpning jämväl under år 1920.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 mars 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde, efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet, följande:

I den skrivelse den 19 december 1918, nr 40, däri 1918 års urtima riksdag anmälde sina beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 m. m., framhöll riksdagen, hurusom genom särskilda motioner ifrågasatts att på ett eller annat sätt underlätta makars utövande av varandras rösträtt. Sålunda hade föreslagits, att vad som i övrigt stadgats beträffande fullmaktsröstning ej skulle utgöra hinder för gift man eller kvinna att på grund av fullmakt föra talan och utöva rösträtt jämväl för den andra maken. Den fråga, som sålunda uppkommit rörande lättnad i rösträtts utövande, komme emellertid, enligt vad blivit upplyst, i annat sammanhang att genom proposition från Kungl. Maj:t föreläggas 1919 års lagtima riksdag, varvid emellertid frågans lösning torde komma att sökas å annan väg än den av motionärerna ifrågasatta. Under dessa

omständigheter hade riksdagen stannat vid att endast på sådant sätt tillstyrka bifall till vad motionärerna i denna punkt föreslagit, att av dem påyrkade stadganden intoges bland vederbörande författnings övergångsbestämmelser och erhöles giltighet allenast under år 1919. Den provisoriska anordning för underlättande i en del fall av rösträtts effektiva utövning, som sålunda föreslagits, utgjorde givetvis intet hinder för att genom beslut vid 1919 års riksdag för framtiden tillgodose det allmänna ändamål, varom här vore fråga, genom andra anstalter än fullmaktsröstning.

I enlighet härmed infördes i sista stycket av övergångsbestämmelserna till de av riksdagen antagna och sedermera den 23 december 1918 utfärdade lagarna om ändrad lydelse i vissa delar av förordningarna om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862, om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 samt om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 föreskrifter av innebörd, att under tiden från lagarnas ikraftträdande intill utgången av år 1919 vad i vederbörande författningar stadgats därom, att ej någon finge på grund av fullmakt föra talan eller utöva rösträtt för mer än en röstberättigad, ej skulle utgöra hinder för äkta make att på grund av fullmakt föra talan och utöva rösträtt jämväl för andra maken. I sista stycket av övergångsbestämmelserna till de den 23 december 1918 utfärdade lagarna om ändrad lydelse i vissa delar av förordningarna om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 samt om landsting av samma dag stadgades tillika, att vad angående överlåtelse av rösträtt sålunda stadgats i fråga om kommunalstämma på landet och allmän rådstuga i stad skulle under år 1919 äga motsvarande tillämpning i fråga om kyrkostämma respektive landstingsmannaval.

På föredragning av chefen för justitiedepartementet har Kungl. Maj:t förut denna dag beslutit underställa riksdagen förslag till lag om rätt för vissa väljare att utan inställelse inför valförrättare avgiva valsedel vid val till riksdagens andra kammare. I och för sig kunde det synas, som om i huvudsak samma system, vilket sålunda föreslagits rörande valen till andra kammaren, borde givas motsvarande tillämpning i kommunerna. Emellertid kan det icke förbises, att i kommunerna särskilda förhållanden kunna göra sig gällande, som kräva närmare undersökning, innan förslag i denna fråga framlägges. I all synnerhet gäller detta beträffande de regler, som i förevarande hänseende böra givas i fråga om landskommuner, där kommunalfullmäktige ej finnas. Jag är därför ej beredd att nu upptaga detta ärende till definitivt avgörande.

Under sådant förhållande kunde det ifrågasättas, huruvida icke de av 1918 års urtima riksdag antagna provisoriska bestämmelserna, som avse allenast år 1919, borde upphöra att gälla med sistnämnda års utgång, då nämligen under år 1920 val till kommunala representationer i allmänhet icke torde äga rum och i varje fall den förutvarande allmänna regeln om rätt att rösta med fullmakt kvarstår. Emellertid har jag dock ansett det lämpligt att i anslutning till riksdagens uttalade mening rörande anordningarna i nämnda hänseende under år 1919 föreslå en förlängning av de provisoriska bestämmelsernas giltighet jämväl för år 1920, under vilket år slutligt förslag till frågans lösning torde komma att framläggas.

Departementschefen uppläste härefter ett i enlighet härmed avfattat förslag till lag om fortsatt tillämpning under år 1920 av bestämmelser om överlåtelse av äkta makes kommunala rösträtt å den andra maken samt hemställde, att förslaget måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition till riksdagen avlåtas av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Edw. Wetterling.